

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ»

**ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ
АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ**

*Методичні вказівки до виконання практичних робіт
для здобувачів освітньо-професійного ступеня*

фаховий молодший бакалавр
галузі знань 27 Транспорт
спеціальності 275 Транспортні технології
спеціалізація 275.03 на автомобільному транспорті

денної форми здобуття освіти

КОВЕЛЬ

2021

Панечко Р.В. Організація міжнародних автомобільних перевезень. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з освітнього компонента Організація міжнародних автомобільних перевезень для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 27 Транспорт спеціальності 275 Транспортні технології спеціалізація 275.03 на автомобільному транспорті денної форми здобуття освіти – Ковель: ВСП «КПЕФК ЛНТУ», 2023

Методичні вказівки до виконання практичних робіт для здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 27 Транспорт спеціальності 275 Транспортні технології спеціалізація 275.03 на автомобільному транспорті денної форми здобуття освіти розроблено з метою допомогти здобувачам освіти закріпити теоретичний матеріал з освітнього компонента Організація міжнародних автомобільних перевезень під час виконання робіт на основі самостійно проведених розрахунків, а також розвитку творчих здібностей та ініціативи при вирішенні поставлених завдань.

Зміст

Вступ.....	4
1. Вибір рухомого складу для виконання перевезення вантажів у міжнародному сполученні.....	5
2. Складання маршрутів перевезення вантажів.....	6
3. Аналіз впливу техніко-експлуатаційних показників на годину роботи.....	8
4. Розрахунок складових собівартості міжнародних автомобільних перевезень. Складання графіка руху автопоїзда і організація роботи водіїв.....	9
5. Розробка заходів щодо забезпечення своєчасної і безпечної перевезення вантажів. Підготовка пакету товарно-транспортних документів.....	14
Список літератури.....	15
Контрольні запитання.....	16
Додатки.....	17

Вступ

Рівень розвитку транспортної системи держави – один з найважливіших ознак її технологічного прогресу й цивілізованості. Потреба в високорозвиненій транспортній системі ще більш підсилюється при інтеграції в європейську і світову економіку, транспортна система стає базисом для ефективного входження України у світове співтовариство й заняття в ньому місця, що відповідає рівню високорозвиненої держави.

Розвиток транспортної інфраструктури відноситься до пріоритетних завдань державної діяльності. Основна мета розвитку транспортної інфраструктури – створення умов для поліпшення соціально-економічного становища держави шляхом зниження витрат транспортування товарів, вантажів і пасажирів по території країни, покращення якості та безпеки транспортних перевезень, забезпечення зростаючих потреб економіки України та сусідніх держав в транспортних послугах.

Основними завданнями розвитку транспортного комплексу є інтеграція транспортного комплексу в світову транспортну систему, формування на території України конкурентоспроможних міжнародних транспортних коридорів з максимальним використанням вигод географічного положення, забезпечення безпечного функціонування транспорту і зниження негативного впливу транспорту на навколишнє середовище до рівня, що відповідає міжнародним нормам.

Мета методичних вказівок – допомогти студентам закріпити теоретичний матеріал з дисципліни «Міжнародні перевезення» під час виконання розрахунково-графічної роботи, а також розвитку творчих здібностей та ініціативи при вирішенні поставлених задач.

Пропоновані завдання являють собою вирішення задач, що виникають у реальному транспортному процесі.

В результаті виконання розрахунково-графічного завдання студент повинен:

- засвоїти основні принципи організації та алгоритм планування перевезень вантажів у міжнародному сполученні;
- вміти обґрунтувати запропоновані технічні та організаційні заходи;
- отримати практичні навички з виконання техніко-економічних розрахунків, складання товарно-транспортної документації.

1. Загальні положення

В рамках виконання розрахунково-графічного завдання студент повинен вирішити наступні задачі:

- 1) вибрати тип сідельного тягача и напівпричепа з урахуванням технічних і екологічних вимог, що діють в країнах Європи;
- 2) запропонувати два альтернативних маршрути руху автопоїзда;
- 3) обґрунтувати вибір маршруту руху автопоїзда на основі результатів розрахунків витрат на пальне;
- 4) для вибраного маршруту визначити раціональні місця заправок за для зменшення загальних витрат на пальне;
- 5) скласти графік роботи екіпажу автопоїзда з урахуванням вимог Європейської угоди щодо режиму роботи екіпажів транспортних засобів, що виконують міжнародні перевезення (ЄСТР);
- 6) розробити комплекс заходів щодо забезпечення своєчасної та безпечної доставки вантажів у міжнародному сполученні;
- 7) підготувати пакет товарно-транспортної документації.

Обробка вихідних даних

Вихідні дані приймаються згідно номера студента по списку з додатку А (пункт відправлення та пункт прибуття транспортного засобу, а також пункти розвантаження та навантаження). Інші вихідні данні (вид і маса вантажів, що перевозяться в експортному та імпортовому сполученні, дата початку перевезення) приймаються студентом самостійно.

1. ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

Обґрунтування вибору рухомого складу для виконання перевезення вантажів у міжнародному сполученні.

Рухомий склад для здійснення перевезень у міжнародному сполученні вибирається відповідно до вимог правил перевезення конкретних вантажів, з урахуванням їх об'ємно-масових характеристик, а також відповідно до вимог, які пред'являються до транспортних засобів міжнародними нормативно-правовими актами. Сучасна автотранспортна техніка провідних світових виробників відповідає більшості технічних, екологічних і митних вимог. При виконанні завдання рекомендується вибрати магістральні сідельні тягачі категорії ЄВРО-4, ЄВРО-5.

У роботі необхідно привести основні технічні характеристики тягача і напівпричепа. Обов'язково вказати витрата пального, об'єм паливного бака, вантажопідйомність і масу спорядженого напівпричепа, внутрішні габарити вантажної платформи, навантажувальну висоту, максимальну швидкість автопоїзда.

2. ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Складання маршрутів перевезення вантажів.

При організації перевезень у міжнародному сполученні з метою забезпечення безпеки дорожнього руху рекомендується прокладати маршрути по дорогах міжнародного значення, автомагістралях, автомобільних шляхах першого класу. Необхідно запропонувати два альтернативних маршруту, що проходять через різні країни, але мають приблизно рівну довжину.

Прокладені маршрути, по можливості, повинні забезпечувати найкоротша відстань між пунктами відправлення та призначення.

Результати представляються у вигляді таблиць (таб.4.1), в яких необхідно вказати пункти завантаження, розвантаження, а також пункти перетину кордону України, пробіг по кожній країні, в експортному, імпортному і холостому напрямках, а також в цілому по кожному маршруту. Додатково складаються для кожного маршруту схеми, на яких умовними позначеннями вказуються пункти завантаження, розвантаження, перетину кордону України, напрямку руху (рис.4.1).

Таблиця 4.1

Характеристики маршрутів в напрямку

Дніпропетровськ – Берлін – Відень – Дніпропетровськ

Маршрут №1		Маршрут №2	
Населений пункт	Відстань, км	Населений пункт	Відстань, км
Дніпропетровськ		Дніпропетровськ	
П'ятихатки ...		П'ятихатки ...	
П.п. Шегіни		П.п. Ужгород	
Всього по Україні		Всього по Україні	
...		...	
Всього по Польщі		Всього по Чехії	
... Берлін		... Берлін	
Всього по Німеччині		Всього по Німеччині	
Всього в експортному напрямку		Всього в експортному напрямку	
Відень		Відень	
Всього в холостому напрямку		Всього в холостому напрямку	
Дніпропетровськ		Дніпропетровськ	
Всього в імпортному напрямку		Всього в імпортному напрямку	
Всього по маршруту		Всього по маршруту	

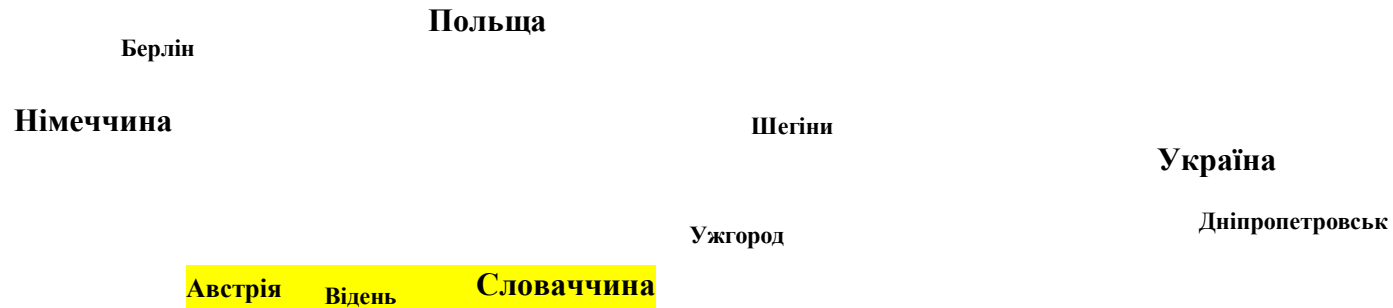

Рис. 1.1. Схема маршруту Дніпропетровськ – Берлін – Відень – Дніпропетровськ

Умовні позначення

- пункти завантаження та розвантаження відповідно
- автомобільні пункти пропуску через державний кордон України
- експортний напрямок руху
- імпортний напрямок руху
- рух під зворотне навантаження

3. ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Аналіз впливу техніко-експлуатаційних показників на годину роботи.

Метою даного розрахунку є планування потреби підприємства в паливно-мастильних матеріалах і контроль за їх витрачанням, а також розробка заходів щодо зниження витрат на паливо. Нормування витрат пального і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті здійснюється згідно методики [1].

Вихідними даними для розрахунку є:

- пробіг транспортного засобу по всім ділянкам маршруту;
- базова лінійна норма витрати палива, л/100 км;
- споряджена маса напівпричепа, т;
- маса вантажу, т.

Для бортових вантажних автомобілів, сідельних тягачів у складі автопоїзда нормативні витрати пального розраховується за формулою:

$$Q_n = 0,01 \times (H_{san} \times S + H_w \times W) \times (1 + 0,01 \times K_\Sigma), \text{ л,}$$

де H_{san} – лінійна норма витрати пального на пробіг автопоїзда, л/100 км:

$$H_{san} = H_s + H_g \times G_{np},$$

де H_s – базова лінійна норма витрати пального на пробіг автомобіля, л/100 км; H_g – норма витрати пального на одну тону спорядженої маси напівпричепа, л/100 ткм; G_{np} – споряджена маса напівпричепа, т; H_w – норма витрати пального на виконання транспортної роботи, л/100 ткм; K_Σ – сумарний коректувальний коефіцієнт, %; W – обсяг транспортної роботи, ткм:

$$W = G_{ep} \times S_{ep},$$

G_{ep} – маса вантажу, т; S_{ep} – пробіг з вантажем, км.

Значення H_g і H_w приймаються згідно з [2] з урахуванням виду використовуваного палива.

Для урахування дорожніх, кліматичних і інших експлуатаційних факторів при розрахунку витрат палива застосовуються поправочні коефіцієнти, наведені у формі відсотків підвищення або зниження базового значення норми витрати палива. Поправочні коефіцієнти можуть застосовуватися як при розрахунку витрат паливо-мастильних матеріалів по всьому маршруту, так і при розрахунку на певній ділянці. Так, норма витрати підвищується на 5% при роботі в гірській місцевості при висоті над рівнем моря від 500 до 1500 м. Даний коефіцієнт повинен застосовуватися тільки до гірської ділянки маршруту.

Також слід передбачити додаткову витрату палива на технічні потреби (прогрів двигуна, маневрування при виконанні вантажно-розвантажувальних робіт тощо) – не більше 1%. Нормативні витрати палива для експортного, імпорного та холостого напрямки, а також загальна витрата палива за маршрутом розраховується за формулами:

$$Q_{n.екс} = \sum i_{екс},$$

$$Q_{n.імп} = \sum i_{імп},$$

$$Q_{n.хол} = \sum i_{хол},$$

$$Q_{n.заг} = Q_{n.екс} + Q_{n.імн} + Q_{n.хол},$$

де $Q_{i.екс}$, $Q_{i.імн}$, $Q_{i.хол}$ – нормативні витрати палива в експортному, імпортному сполученні та при виконанні холостого пробігу відповідно; $Q_{n.заг}$ – загальні нормативні витрати палива по маршруту.

Витрати на паливо в i -ій країні визначаються за формулою:

$$Z_{m,i} = Q_{n,i} \cdot C_i \cdot K_g,$$

де C_i – цена 1 л пального в i -ій країні, €; K_g – коефіцієнт переводу валюти (застосовується для країн, які мають власну валюту).

Ціни на паливо в країнах Європи приймаються за станом на час виконання завдання з обов'язковим посиланням на джерело (наприклад, <http://www.lardi-trans.com/perevozki>).

Загальні витрати на паливо

$$Z_{n.заг} = \sum Z_{n,i}.$$

Порівнюючи отримані значення $Z_{n.заг}$ до подальшого розрахунку приймаємо маршрут з найменшими витратами. Результати розрахунків зводимо в таблицю, приклад (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Розрахунок витрат на паливо маршруту №1

Країна	Пробіг, км	Витрата пального, л	Ціна за 1л, EUR	Витрати, EUR
...				
Всього в експортному напрямку				
...				
Всього в холостому напрямку				
...				
Всього в імпортному напрямку				
Всього за рейс				

4. ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

Розрахунок складових собівартості міжнародних автомобільних перевезень. Складання графіка руху автопоїзда і організація роботи водіїв.

Зниження собівартості автомобільних перевезень може бути досягнуто за рахунок зменшення питомих змінних витрат, у першу чергу, витрат на паливо. Метою даного розрахунку є мінімізація витрат шляхом раціонального вибору місць та обсягу заправки транспортного засобу за умови дотримання обмежень на ввезення палива в країни Євросоюзу, що діють для вітчизняних перевізників. Для досягнення поставленої мети необхідно запланувати місця заправки в країнах з низькими цінами на паливо, а країни з високими цінами по

можливості проїжджати без заправок. Якщо ж все-таки доводиться заправлятися в країні з відносно високою ціною, обсяг заправки повинен забезпечувати пробіг автопоїзда до кордону держави, де паливо коштує дешевше.

При визначенні обсягу заправки на території України необхідно враховувати, що в багатьох державах Європи діє обмеження на ввезення палива в баках автомобіля технологічних з України не більше 200 л. В іншому випадку понадлімітний обсяг обкладається митом і акцизними зборами згідно європейського митного законодавства. Необхідно також враховувати, що автопоїзд може частина пробігу на одній заправці здійснювати з вантажем, а частина - в холостому ході. При цьому змінюється середня витрата палива, що позначається на загальному його витраті.

Результати розрахунків представляються у табличній (табл.6.1) і графічній формах (рис.6.1). На схему потрібно нанести наступну інформацію:

- пункти навантаження, розвантаження, перетину державного кордону України;
- назви країн, через котрі проходить маршрут;
- населенні пункти, в яких планується заправки автомобіля;
- об'єм заправки.

Таблиця 6.1

Результати вибору місць заправки

Пункт заправки	Об'єм л	Ціна, EUR	Витрати, EUR	Витрата пального, л/км	Остаток, л	Пробіг, км
...						
Всього за рейс						

Складання графіка руху автопоїзда і організація роботи водіїв

При складанні графіка руху автомобіля по маршруту необхідно враховувати особливості організації режиму праці та відпочинку водіїв, які здійснюють перевезення вантажів у міжнародному сполученні.

Організація режиму праці та відпочинку водіїв здійснюється відповідно вимог Європейського угоди, що стосується роботи екіпажів транспортних засобів, що виконують міжнародні автомобільні перевезення. Швидкість автопоїзда приймається згідно з рекомендаціями Міжнародного союзу автомобільного транспорту [3].

Графік руху автопоїзда і режим роботи водія відображені у виді табличному вигляді (табл.7.1). У таблиці потрібно навести інформацію про початковий та кінцеві пункти ділянок маршруту, час початку та завершення руху по кожній ділянці, а також час на виконання водієм технологічних операцій.

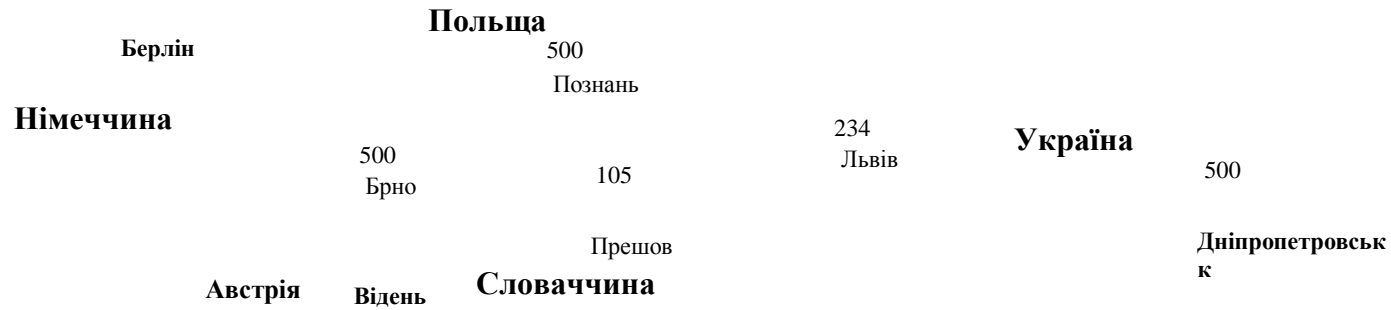

Рис. 2.1. Місця заправки на маршруті Дніпропетровськ - Берлін - Відень - Дніпропетровськ

Умовні позначення

- пункти заправки
- 500 – об'єм заправки
- експортний напрямок руху
- імпортний напрямок руху
- рух під зворотне навантаження

При складанні графіка використовуються наступні умовні позначення:

У – час управління транспортним засобом;

Пр – час іншої роботи;

П - перерва;

Щ - щоденний відпочинок;

Схема маршруту з зазначенням місць щоденного відпочинку представлена на рис.7.1. На схему потрібно нанести наступну інформацію:

- пункти навантаження, розвантаження, перетину державного кордону України;

- назви країн, через котрі проходить маршрут;

- місця щоденного відпочинку.

Окремо потрібно вказати:

- дату і час виїзду в рейс;

- дату і час прибуття з рейсу;

- загальну тривалість рейсу;

- загальну тривалість роботи водія.

Таблиця 1.1.

Графік руху автопоїзда і режим роботи водія

Дніпропетровськ	11.12.08	8.00	П'ятихатки	11.12.08	12.10	225	3.45	У
...								
Вільногірськ	18.12.08	20.00	Дніпропетровськ	18.12.08	22.50	165	2.50	У

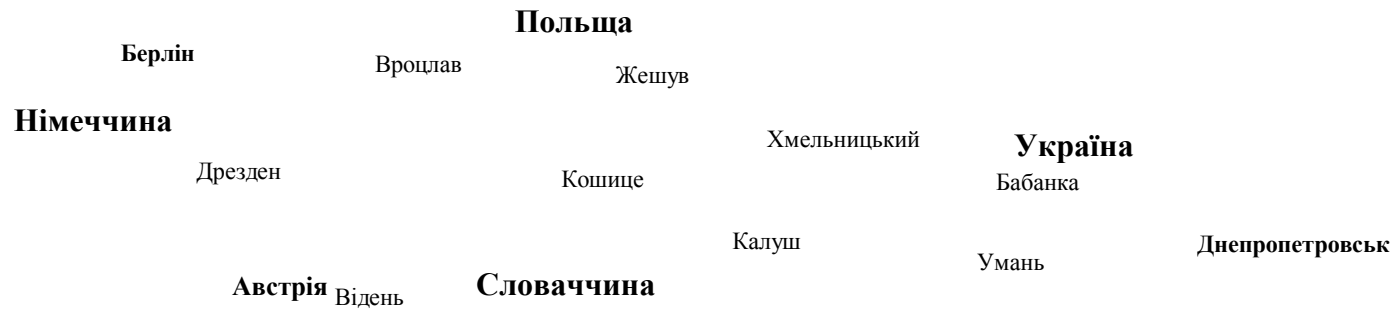

Рис. 2.1. Місця відпочинку водіїв на маршруті Дніпропетровськ - Берлін - Відень - Дніпропетровськ

Умовні позначення

- місце відпочинку
- експортний напрямок руху
- імпортний напрямок руху
- рух під зворотне навантаження

5. ПРАКТИЧНА РОБОТА №5

Розробка заходів щодо забезпечення своєчасної і безпечної перевезення вантажів. Підготовка пакету товарно-транспортних документів.

Від рівня організації перевезень залежить якість перевізного процесу, тобто збереження вантажів, своєчасність, надійність та економічність перевезень, а також зручність користування системою перевезень і конкурентоспроможність організації-перевізника на міжнародному ринку транспортних послуг.

Для стабільної роботи підприємства та забезпечення належного якісного рівня послуг, що надаються перевізником, необхідно враховувати безліч факторів, що впливають на діяльність підприємства і, безпосередньо, на процес перевезення, та організувати заходи, спрямовані на усунення впливу негативних факторів впливу. Забезпечення якісного процесу перевезення вантажів у міжнародному сполученні можна умовно розділити на комплекс заходів, спрямованих на:

- 1) забезпечення своєчасності і безпеки доставки вантажів;
- 2) дотримання вимог нормативно-правових актів щодо безпеки дорожнього руху та збереження вантажів, що перевозяться;
- 3) забезпечення безперешкодного проходження митних формальностей;
- 4) захист інтересів учасників транспортного процесу.

При розробці комплексу заходів студент повинен використовувати нормативні документи Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України, міністерства транспорту та зв'язку України, рекомендації Міжнародного союзу автомобільного транспорту, а також інші документи, оприлюднені у відкритих джерелах з обов'язковим посиланням.

Підготовка пакету товарно-транспортних документів

При виконанні розрахунково-графічного завдання студент повинен отримати практичні навички в питаннях оформлення основних документів, що потрібні при виконанні перевезення вантажів у міжнародному сполученні – міжнародної товарно-транспортної накладної CMR, книжки МДП и бортового журналу обліку використання дозволів ЕКМТ

Бланки документів студент отримує у викладача одночасно з видачею завдання. Документи заповнюються від руки розбірливим почерком згідно рекомендації, що наведені в додатках.

Контрольні питання

1. Які вимоги пред'являються к транспортних засобам, що виконують перевезення вантажів у міжнародному сполученні?
2. Які чинники треба враховувати при виборі маршруту перевезення вантажів у міжнародному сполученні?
3. Яким чином при розрахунках витрат палива враховується маса вантажу?
4. Яким чином при розрахунках витрат палива враховуються кліматичні умови роботи транспортного засобу?
5. Що відображає показник «базова лінійна норма витрати пального на пробіг автомобіля»?
6. Що відображає показник «норма витрати пального на виконання транспортної роботи»?
7. З яких міркувань обираються місця заправок автомобіля при виконанні перевезення вантажів у міжнародному сполученні?
8. Скільки часу водій має право керувати транспортним засобом протягом доби?
9. Скільки часу водій має право керувати транспортним засобом протягом доби?
10. За яких умов час керування транспортним засобом протягом доби може бути збільшено?
11. Скільки часу водій повинен відпочивати протягом доби?
12. Які заходи повинні вжити представники перевізника для запобігання конфліктних ситуації при складанні угоди перевезення вантажів у міжнародному сполученні?
13. Які заходи повинен вжити водій для запобігання конфліктних ситуації при прийомі вантажу та виконання навантажувальних робіт?
14. Які заходи безпеки повинен вжити водій при виконання перевезення вантажів у міжнародному сполученні?
15. Які дії повинен виконати водій при виникненні конфліктних ситуації при передачі вантажу одержувачу?
16. Які документи повинен мати водій при виконанні перевезення вантажів у міжнародному сполученні?
17. Які документи супроводжують вантаж при виконанні перевезення вантажів у міжнародному сполученні?

Список літератури

1. Закон України «Про участь України у Міжнародній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП» від 15.07.1994 р. № 117/94.
2. Закон України «Про транспорт» від 10.11.94 р. №232/94-ВР.
3. Костюченко Л. Перевезення вантажів за системою МДП: Практ. Посібник. – К.: МДФ «Укр. хата», 2004. – Кн. 1. – 1543 с.
4. Бондарев С.І. Міжнародні перевезення автомобільним транспортом. Навч. посіб. / С.І. Бондарев – К.: НУБіП, 2009. – 356 с.
5. Левковець П. Р. Міжнародні перевезення і транспортне право: Навч. посіб. / П. Р. Левковець, В. С. Маруніч. – 3-є вид., виправ. та допов. – К.: Арістей, 2005. Додаткова
6. Договір про міжнародні перевезення швидкопсувних харчових продуктів і про спеціальні транспортні засоби, призначені для цих перевезень.
7. Конвенція «Про міжнародний рух» (Відень, 1968) з поправками від 03.03.1993 р. ООН.
8. Кунда Н. Т. Організація міжнародних автомобільних перевезень: навч. посібник. Київ. 2010. 464 с.
9. Н. В. Пономарьова, Т. В. Столяр, Н. М. Пономарьова, А.М. Пономарьов, Т.В. Харченко Організація міжнародних автомобільних перевезень вантажів: навч. посібник. Х.: ХНАДУ. 2014. 180 с.
10. Орда О.О. Формування стратегій організації інтермодальних контейнерних перевезень в ланцюгах постачань на принципах кооперації учасників: автореф. дис. на здобуття вчен. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.22. 01 - «Транспортні системи». Харків, 2019. 20 с.
11. Орда О.О., Нагорний Є.В., Кондратенко Д.А. Вибір оптимальної транспортнотехнологічної схеми доставки вантажів у міжнародному сполученні: Автомобільний транспорт: Зб. наук.праць. Харків, 2020. Вип.47. – Стр.44-50.
12. Пилипенко Ю.В. Підвищення ефективності управління вантажопотоками в міжнародних транспортних коридорах: автореф. дис. на здобуття вчен. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.22. 01 - «Транспортні системи». Київ, 2019. 20 с.

Вихідні дані для виконання розрахунково-графічного завдання

№	Пункт завантаження	Пункт розвантаження	Пункт завантаження
1	Кіровоград	Штутгарт	Неаполь
2	Суми	Роттердам	Мілан
3	Одеса	Гаага	Лейпциг
4	Херсон	Брюссель	Бордо
5	Київ	Цюріх	Белград
6	Луцьк	Цюріх	Антверпен
7	Житомир	Брюссель	Неаполь
8	Одеса	Любляна	Гамбург
9	Дніпропетровськ	Марсель	Орхус
10	Лубни	Орлеан	Варна
11	Кіровоград	Берлін	Будапешт
12	Київ	Париж	Віченца
13	Кременчук	Люксембург	Турін
14	Житомир	Ейндховен	Бухарест
15	Суми	Турін	Бонн
16	Луганськ	Цюріх	Антверпен
17	Кременчук	Реймс	Більбао
18	Київ	Копенгаген	Різа
19	Харків	Любляна	Намюр
20	Донецьк	Орлеан	Марсель
21	Мелітополь	Бремерсхафен	Пловдів
22	Сімферополь	Ейндховен	Марсель
23	Київ	Копенгаген	Берлін
24	Херсон	Амстердам	Тулуза
25	Полтава	Ліворно	Лінц
26	Чернігів	Мюнхен	Гаага
27	Маріуполь	Бремен	Турін
28	Харків		Барселона
29	Горлівка		Таллінн
30	Красноград		Тірана
			Генуя
			Люксембург

Порядок заповнення міжнародної транспортної накладної (CMR).

У пункті 1 вказуються реквізити вантажовідправника (найменування, адреса, країна). Крім цих даних перевізник зобов'язаний записати номер телефону і прізвище контактної особи вантажовідправника на випадок, якщо виникнуть які-небудь питання в процесі перевезення (на митниці, у вантажоодержувача).

Пункт 2 містить реквізити одержувача (найменування, адреса, країна). Необхідно також мати номер телефону вантажоодержувача для вирішення виникаючих питань на митниці при в'їзді в країну, для пошуку офісу одержувача в разі поганого володіння національною мовою одержувача.

У пункті 3 зазначається адреса місця розвантаження. Якщо адреса місця розвантаження збігається з адресою вантажоодержувача, то у перевізника не повинно виникати особливих питань. Але, як правило, у 50% відправників адреса місця розвантаження не збігається з адресою вантажоодержувача. Це пов'язано з тим, що вантаж направляється відразу на філію, склад або магазин. У даному випадку перевізнику необхідно мати номер телефону місця розвантаження, а якщо одержувач і місце розвантаження знаходяться в різних містах, то відразу ж у вантажовідправника уточнити маршрут руху, з'ясувавши, чи необхідно заїжджати до вантажоодержувача або відразу їхати за адресою місця розвантаження.

У пункті 4 зазначаються місце і дата навантаження вантажу.

Пункт 5 містить перелік документів, що додаються. До них відносяться рахунок-фактура (invoice); відвантажувальна специфікація; сертифікат якості, якщо вантажі мають промислове походження; ветеринарний сертифікат, якщо вантажі мають тваринне походження; карантинний сертифікат, якщо вантажі мають рослинне походження; сертифікат про походження (certificate of origin); • акт завантаження.

У пункт 6 заносяться знаки та номери, що позначають клас, підклас перевозяться небезпечних вантажів, що класифікуються згідно з Конвенцією ДОПОГ.

Пункт 7 містить кількість місць вантажу. Як правило, до 90% всіх вантажів, що перевозяться автомобілями, знаходяться на піддонах і для перевізника найбільш прийнятним є, якщо в пункті 7 буде вказано кількість піддонів.

У пункті 8 вказується рід упаковки вантажу (коробки картонні, ящики дерев'яні, бочки металеві або пластмасові, мішки полотняні або поліетиленові і т.д.). Найменування вантажу вказується в пункті 9. У пункті 10 вказується код вантажу за УКТВЕД. У пункті 11 вказується вага брутто в кілограмах, тобто вага вантажу з упаковкою, а в пункті 12 вказується обсяг, займаний вантажем, в кубічних метрах.

Пункт 13 - вказівки відправника (митна та інша обробка), в даному пункті містяться реквізити контракту купівлі-продажу вантажу (номер і дата

укладення контракту) і, якщо на вивезення товару буде потрібно ліцензія або дозвіл, вказуються реквізити цих документів. На полі пункту 13 зображено конверт. Справа в тому, що по одному примірнику контракту купівлі-продажу товару, ліцензії або дозволу на вивезення товару з країни має бути надано на митниці, де буде відбуватися митне оформлення вантажу. Зображення конверта має нагадати відправнику та перевізнику, що зазначені документи повинні бути на митниці, і якщо вони чому-небудь не відправлені, то вантажовідправник передасть їх у конверті через перевізника. У нижній частині пункту 13 вказана оголошена вартість вантажу. Відповідно до статті 23 (пункт 3) Конвенції КДПВ встановлений межа відповідальності перевізника, що обмежує суму відшкодування. Однак пунктом 6 статті 23 передбачено, що більш значне за своїм розміром відшкодування може вимагатися з перевізника в тому випадку, якщо відповідно до статей 24 і 26 була оголошена вартість вантажу. У разі оголошення вартості вантажу, що перевищує межу, зазначений у пункті 3 статті 23, оголошена вартість замінює цю межу.

У пункті 14 вказується державний номер напівпричепа або контейнера в разі вивезення їх з-за кордону після тимчасового перебування там. Наприклад, якщо з якихось обставин напівпричіп був тимчасово залишено за кордоном (ремонт у зв'язку з ДТП або після діагностичного контролю), то при вивозі його в країну реєстрації у пункті 14 CMR записується державний реєстраційний номер напівпричепа.

У пункті 15 вказуються умови оплати за товар за контрактом купівлі-продажу. У цьому пункті зазначається міжнародний термін, прийнятий згідно "Інкотермс-2000".

Пункт 16 заповнюється перевізником, як правило, за допомогою штампу підприємства, що містить реквізити перевізника (найменування, адреса, телефон, факс).

У пункті 17 заповнюються реквізити подальшого перевізника у випадку здійснення перевезення кількома перевізниками.

У порівнянні з умовами здійснення міжнародних перевезень вантажів в країнах СНД новим і обов'язковим приписом є надання перевізнику права вносити в накладну застереження, що стосуються зовнішнього стану вантажу та його упаковки, Ці застереження вносяться до пункту 18 накладної і, з метою одноманітності, у вигляді рекомендації пропонуються наступні формулювання;

• **з автотранспортного засобу** – «автомобіль без тенту», «за погодженням з відправником»;

• **по упаковці** – «вантаж без упаковки», «упаковка пошкоджена»;

• **за кількістю, маркування вантажних місць:** «перевірити неможливо з наступної причини:

А) вантаження виконана відправником;

В) великої кількості місць;

С) опечатаний контейнер;

• **після прийняття вантажу:** «вантаж в поганому стані»; «вантаж пошкоджено»; «вантаж підмочений», «вантаж не захищений від погодних умов і перевозиться в такому стані під відповідальність відправника».

- **з обробки, навантаженні, збереження, розвантаженні:** «обробка та завантаження здійснюється водієм при атмосферних умовах, що сприяють пошкодження вантажу»; «розвантаження здійснилось одержувачем».

Пункт 19 може бути заповнений тільки відділ розрахунків після завершення перевезення. Однак, у цей час розмір фрахту встановлюється на договірних засадах і тому, як правило, пункт 19 не заповнюється.

Особливі узгоджені умови перевезення обумовлюються в пункті 20 CMR. У цьому пункті може зазначатися температура в камері рефрижератора, при якій повинен доставлятися швидкопсувний вантаж, узгоджена з перевізником дата доставки вантажу. Перевізник зобов'язаний знати, що у випадку прострочення в доставці, якщо заявник вимоги доведе, що прострочення завдала шкоди, перевізник зобов'язаний відшкодувати збиток, який не може перевищувати провізних платежів (стаття 23, пункт 5). У пункті 20 може бути також зазначено обмеження швидкості руху під час перевезення негабаритних, великовагових і вибухонебезпечних вантажів, а також заборона перевантаження і миття напівпричепа.

У пункті 21 вказуються найменування населеного пункту, де складалася CMR, і дата заповнення.

Фактичний час прибуття під навантаження і вибуття з-під навантаження вказуються у пункті 22 і завіряються штампом.

Номер подорожнього листа, прізвище водія і штамп підприємства перевізника вказуються в пункті 23. Ставлячи свій підпис у пункті 23 накладної CMR, водій повинен знати, що вона підписує договір на перевезення, і зобов'язаний переконатися, що умови договору його влаштовують.

Фактичний час і дата прибуття та вибуття з-під розвантаження зазначаються в пункті 24. Відмітка про одержання вантажу робиться на третьому і четвертому примірниках CMR.

Виявлена при здачі вантажу і при перевірці кількості місць і ваги недостача, псування або пошкодження вантажу засвідчуються відповідними відмітками у другому, третьому та четвертому примірниках CMR. При цьому складається акт одержання (розвантаження), в якому вказується кількість відсутнього (зіпсованого) вантажу. Акт підписується комісією у складі представника митниці або експерта торгової палати, вантажоодержувача та перевізника.

У пункті 25 зазначаються державні номери тягача і напівпричепа, завантажувача вантаж, а в пункті 26 - їх марки та моделі. Пункти 27, 28 і 29 оформляються при передачі CMR у відділ розрахунків експедитора

**Витяг з інструкції
про порядок митного оформлення книжки МДП
на товари та інші предмети, що перевозяться
між митницями з дотриманням процедури МДП**

1. Загальні положення

1.1. В цій Інструкції розуміються:

- під "митницею місця відправлення" - будь-яка митниця, в якій для всього вантажу або його частини починається міжнародне перевезення із застосуванням книжки МДП;
- під "митницею місця призначення" - будь-яка митниця, в якій для всього вантажу або його частини закінчується міжнародне перевезення із застосуванням книжки МДП;
- під "проміжною митницею" - будь-яка митниця на території України, через яку дорожній транспортний засіб, склад засобів або контейнер ввозиться або вивозиться під час операції МДП;
- під "операцією МДП" - перевезення вантажу від митниці місця відправлення до митниці місця призначення з дотриманням процедури, так званої процедури МДП, що встановлена Конвенцією МДП 1975 року;
- під "дорожнім транспортним засобом" - як сам механічний дорожній транспортний засіб, так і будь-який причіп та напівпричіп, що буксирується таким транспортним засобом;
- під "вантажами" - товари та інші предмети, що перевозяться між митницями по території України і знаходяться під митним контролем:
 - з моменту ввезення їх на митну територію і до випуску у вільне використання на території України - при ввезенні на територію України;
 - з моменту початку митного оформлення і до випуску за межі митної території України - при вивезенні з території України;
 - з моменту пропуску впускним митним органом на митну територію України до пропуску випускним митним органом за межі митної території України - при транзиті через територію України.

1.2. Книжка МДП заповнюється її власником або митним брокером на кожний транспортний засіб або контейнер і повинна вміщувати таку кількість відривних аркушів, яка необхідна для здійснення даного перевезення з розрахунку - по два-три аркуші на кожну митницю місця відправлення та призначення і по два аркуші на кожну проміжну митницю.

1.3. Книжка МДП оформляється інспектором вантажного відділу митниці або митного поста (пункту пропуску на кордоні) (надалі - інспектор). Одна книжка МДП може оформлятися як на один дорожній транспортний засіб, так і на склад транспортних засобів, або на декілька контейнерів, навантажених на один дорожній транспортний засіб, або на склад таких транспортних засобів (в цьому випадку у вантажному маніфесті книжки МДП повинна бути показана місткість кожного дорожнього транспортного засобу або кожного контейнера).

При оформленні книжки МДП необхідно враховувати, що згідно зі ст.18 Конвенції МДП 1975 року:

- митниці місця відправлення повинні знаходитись тільки в одній країні;
- митниці місця призначення повинні знаходитись не більш, ніж у двох країнах;
- загальна кількість митниць місця відправлення та призначення не повинна перевищувати чотирьох.

1.4. Технологія проведення оформлення передбачає виривання з книжки МДП тільки відривних аркушів N 1 та N 2, а всі корінці вказаних аркушів повинні залишатись в книжці МДП.

1.5. Книжка МДП дійсна для виконання тільки одного перевезення.

1.6. В книжці МДП не повинно бути підчисток або помарок. Всі виправлення повинні робитись шляхом викреслення помилкових даних і занесення, у разі необхідності, належних даних. Будь-які зміни повинні бути завірені підписом та особистою номерною печаткою інспектора, який їх зробив.

1.7. Книжка МДП не приймається до оформлення:

- у разі, коли мають місце порушення при митному оформленні книжки в митницях місця відправлення та призначення або проміжних митницях;
- у випадках, коли книжка МДП не належить перевізнику, який здійснює дане перевезення вантажу, а саме - дані, зазначені в графі 3 титульного аркушу книжки МДП (прізвище, адреса та країна реєстрації власника книжки МДП), не співпадають з фактичними даними, зазначеними в інших супровідних документах;
- у випадках, коли термін дії книжки МДП закінчився до подання її в митницю місця відправлення вантажу;
- у випадках, коли розмір мита за вантаж, який буде перевозитись із застосуванням книжки МДП, перевищує розмір гарантії, а саме - більше еквіваленту суми 50000 доларів США у перерахунку за курсом Національного банку України на день подання вантажу до оформлення.

У всіх зазначених випадках книжка МДП реєструється в журналі або комп'ютері, де в графі 6 заносяться зауваження та вжиті заходи, вантаж, у разі необхідності, затримується або його митне оформлення здійснюється як такого, що перевозиться без дотримання процедури МДП, із застосуванням вантажної митної декларації та провізної відомості.

2. Порядок митного оформлення книжки МДП на вантажі, що ввозяться на митну територію України

2.1. При поданні книжки МДП для митного оформлення в проміжну митницю при в'їзді вона реєструється в журналі або комп'ютері за формою, зазначеною в додатку до Інструкції.

2.2. Після реєстрації книжки МДП оформляються відривні аркуші N 1 і N 2 та корінець відривного аркуша N 1, а саме перевіряється відповідність даних, вказаних у вантажному маніфесті книжки МДП, даним, вказаним у

вантажосупровідних документах, та оформляються вантажні маніфести відривних аркушів N 1 та N 2 і в обох робляться записи:

- у графі 18 - свідоцтво про прийняття митного вантажу до митного оформлення (назва проміжної митниці при в'їзді);
- у графі 19 - дані про визнання накладених печаток і пломб непошкодженими;
- у графі 20 - тривалість транзитного перевезення (дата, до якої включно даний вантаж повинен бути поданий для митного оформлення в митницю місця призначення);
- у графі 21 - зареєстровано митницею за N... (назва проміжної митниці при в'їзді та реєстраційний номер книжки МДП, присвоєний цією митницею, який складається з порядкового номера та останніх двох цифр поточного року - 000.000.000/00);
- у графі 22 - різне (встановлений маршрут, назва митниці місця призначення);
- у графі 23 - дата оформлення, підпис та особиста номерна печатка інспектора, який проводив митне оформлення.

На корінці відривного аркуша N 1 робляться записи:

- у графі 1 - назва митниці, в якій здійснюється дане митне оформлення;
- у графі 2 - реєстраційний номер книжки МДП, присвоєний митницею, в якій здійснюється дане митне оформлення;
- у графі 3 - кількість та ідентифікація (проставляється відтиск) пломб та печаток або розпізнавальних знаків (якщо не змінювались - графа не заповнюється);
- у графі 4 - дані про визнання накладених пломб та печаток або розпізнавальних знаків непошкодженими;
- у графі 5 - різне (встановлений маршрут, митниця місця призначення);
- у графі 6 - дата оформлення, підпис та особиста номерна печатка інспектора, який здійснював митне оформлення.

2.3. Після оформлення відривного аркуша N 1 він виривається і залишається в проміжній митниці при в'їзді, а відривний аркуш N 2 залишається в книжці МДП для подання разом з вантажосупровідними документами в митницю місця призначення.

2.4. На всіх товаро-транспортних накладних, що стосуються всього вантажу або його частини, яка переводиться в інший митний режим, проставляється штамп "Під митним контролем - імпорт".

2.5. При прибутті вантажу до митниці місця призначення та за умови, що вантаж переводиться в інший митний режим, митне оформлення книжки МДП здійснюється першочергово.

Після прийняття до митного оформлення книжки МДП, вона реєструється в журналі або комп'ютері і на відривному аркуші N 2 робляться записи:

- у графі 24 - назва митниці, в якій здійснюється митне оформлення;
- у графі 25 - дані про визнання накладених пломб та печаток або розпізнавальних знаків непошкодженими;
- у графі 26 - кількість оформлених вантажних місць;
- у графі 27 - застереження при оформленні;

- у графі 28 - дата, підпис та особиста номерна печатка інспектора, який здійснював дане митне оформлення.

На всіх товаро-транспортних накладних проставляється особиста номерна печатка та підпис інспектора, який здійснював митне оформлення.

Після оформлення відривний аркуш N 2 виривається з книжки МДП і протягом 10 діб направляється поштою в проміжну митницю при в'їзді.

Також оформляється корінець відривного аркуша N 2 і робляться записи:

- у графі 1 - назва митниці, в якій здійснюється дане митне оформлення;

- у графі 2 - дані про визнання накладених пломб та печаток або розпізнавальних знаків непошкодженими;

- у графі 3 - кількість оформлених вантажних місць;

- у графі 4 - кількість та відтиск нових накладених пломб та печаток або розпізнавальних знаків (якщо не змінювались - графа не заповнюється);

- у графі 5 - різне (графа для службового використання).

2.6. У випадках, коли тільки частина вантажу переводиться в інший митний режим, проміжна митниця при в'їзді направляє вантаж до митниці місця призначення даної частини вантажу згідно з порядком, зазначеним у п.2.2.

В митниці місця призначення оформляється вантажний маніфест відривного аркуша N 2 і робляться записи у графах 24-28, а також в усіх вантажних маніфестах аркушів N 1 та N 2, які залишаються в книжці МДП, робляться записи:

- у графі 10 - викреслюється запис щодо частини вантажу, яка переводиться в інший митний режим, внесені зміни завіряються особистою номерною печаткою інспектора, який здійснював митне оформлення даної частини вантажу;

- у графі 16 - викреслюються дані митниці країни відправлення вантажу і заносяться нові дані щодо кількості та робиться відтиск нових накладених пломб та розпізнавальних знаків.

Частина вантажу, яка направляється до другої митниці місця призначення, оформляється згідно з порядком, зазначеним в пп. 3.2-3.3.

3. Порядок митного оформлення книжки МДП на вантажі, що вивозяться з митної території України

3.1. В митниці місця відправлення книжка МДП реєструється в журналі або комп'ютері, після чого перевіряється відповідність даних, вказаних у вантажному маніфесті книжки МДП, даним, вказаним у вантажосупровідних документах, і на всіх відривних аркушах N 1 та N 2 книжки МДП, які використовуються для здійснення даного перевезення, робляться записи:

- у графі 16 - кількість накладених пломб і розпізнавальних знаків та робляться їх відтиски;

- у графі 17 - назва митниці місця відправлення, особиста номерна печатка та підпис інспектора, який здійснював митне оформлення.

На товаро-транспортних накладних проставляється штамп "Під митним контролем - експорт".

3.2. В митниці місця відправлення оформляються вантажні маніфести відривних аркушів N 1 та N 2 і робляться записи у графах 18-23, а також заповнюється корінець відривного аркуша N 1.

Виривається аркуш N 1, який залишається в митниці місця відправлення, а відривний аркуш N 2 залишається в книжці МДП для подання разом з вантажосупровідними документами в проміжну митницю при виїзді.

3.3. При надходженні вантажу в проміжну митницю при виїзді, книжка МДП реєструється в журналі або комп'ютері, після чого в ній заповнюються графи 24-28 відривного аркуша N 2 та корінець відривного аркуша N 2.

Після закінчення митного оформлення відривний аркуш N 2 виривається з книжки МДП і протягом 10 діб направляється поштою в митницю місця відправлення.

На товаро-транспортних накладних проставляється особиста номерна печатка інспектора, який здійснював митне оформлення.

3.4. У випадках, коли має місце відправлення вантажів з двох митниць місця відправлення, при митному оформленні частини вантажу в першій митниці місця відправлення записи в графах 16-23 робляться тільки у вантажних маніфестах відривних аркушів N 1 та N 2 та заповнюється корінець відривного аркуша N 1, де в графі 5 зазначається друга митниця місця відправлення, в якій буде здійснюватись довантаження.

В другій митниці місця відправлення при митному оформленні вантажу застосовується загальний порядок, зазначений у пп. 3.1-3.2.

4. Порядок оформлення протоколу книжки МДП

4.1. Протокол книжки МДП оформлюється у випадках, коли митні печатки і пломби пошкоджено в дорозі або якщо вантаж був пошкоджений чи загинув без пошкодження митних печаток та пломб.

4.2. У разі встановлення, що пошкодження митних печаток та пломб сталося не з метою зловживань з боку перевізника, або має місце факт загибелі чи пошкодження вантажу в митниці, у зоні діяльності якої сталась вищевказана пригода, оформляється протокол, в якому робляться записи:

- у графах 1-5 - дані, зазначені у відповідних графах титульного аркуша та вантажних маніфестах відривних аркушів N 1 та N 2;

- у графі 6 - шляхом проставляння "X"-подібної відмітки зазначаються дані про пошкодження або непошкодження митних пломб та печаток;

- у графі 7 - шляхом проставляння "X"-подібної відмітки зазначаються дані про пошкодження або непошкодження вантажного відділення дорожнього транспортного засобу;

- у графі 8 - зазначаються зауваження при огляді;

- у графі 9 - шляхом проставляння у відповідному розділі "X"-подібної відмітки зазначаються дані про наявність, відсутність або загибель вантажу;

- у графі 10 - дані щодо місцезнаходження вантажу при перевезенні (у вантажному відділенні причепа або напівпричепа чи в контейнері);

- у графі 11 - кількість та характер вантажних місць або предметів, описання вантажів;
- у графі 12 - у випадках загибелі чи відсутності вантажів проставляється відповідна літера "З" (загибель) або "В" (відсутність);
- у графі 13 - дані про кількість відсутніх або знищених вантажів;
- у графі 14 - дата, місце та умови дорожньо-транспортної пригоди;
- у графі 15 - шляхом проставляння "Х"-подібної відмітки зазначаються заходи, вжиті для продовження операції МДП: накладені нові митні печатки та пломби, їх кількість та описання (відтиск); здійснено перевантаження вантажу (дані зазначаються в графі 16); інші заходи;
- у графі 16 - у разі перевантаження вантажу, зазначаються дані про розпізнавальні ознаки дорожнього транспортного засобу, його реєстраційний (державний) номер та номер його Свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезень вантажів під митними печатками і пломбами, а також кількість та описання (проставляється відтиск) накладених печаток та пломб;
- у графі 17 - місце проведення оформлення, дата, підпис та особиста номерна печатка інспектора, який проводив оформлення протоколу;
- у графі 18 - підпис та особиста номерна печатка інспектора наступної митниці, через яку здійснено перевезення вантажу із застосуванням даної книжки МДП.

Г Порядок заповнення бортового журналу

Бортовий журнал – документ, що є складовою частиною дозволу ЕКМТ та містить інформацію про виконання транспортних операцій у хронологічному порядку (їздка з вантажем – холостий пробіг – їздка з вантажем). Журнал заповнюється водієм перед початком рейсу, під час виконання перевезення заноситься додаткова інформація.

Бортовий журнал містить наступну інформацію:

- 1) дата відправлення в рейс та дата прибуття транспортного засобу;
- 2) пункти навантаження та розвантаження;
- 3) країни, в котрих транспортний засіб завантажується та розвантажується (вказується лише загальноприйняті позначення країни);
- 4) реєстраційний номер транспортного засобу та країна реєстрації;
- 5) загальна маса вантажу, що перевозиться на кожній ділянці маршруту (для холостих ділянок маса дорівнює 0);
- 6) показники одометру автомобіля на початку та в кінці рейсу, а також загальний пробіг;
- 7) Особливі позначки (проставляються співробітниками митної служби в разі потреби).

Заповнюється бортовий журнал від руки розбірливим почерком, помилки акуратно закреслюються, вірна інформація вноситься поряд.